

## **INFORMACIJA O POTREBI OBRAZOVANJA KOMISIJE ZA HUMANITARNO PRAVO**

Podsjećamo na to da je 40. Vlada Crne Gore je, na sjednici od 24. marta 2016. godine, usvojila Informaciju o obrazovanju komisije za humanitarno pravo i zadužila tadašnje Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija da pripremi predlog odluke o obrazovanju komisije za humanitarno pravo (Zaključak broj 08/727 od 31. marta 2016. godine).

U skladu sa gore navedenim zaključkom nije osnovana komisija za humanitarno pravo, iako je to međunarodni standard, praktična potreba, ali i očekivanje humanitarnih aktera, prije svega Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (MKCK) sa sjedištem u Ženevi i Crvenog krsta Crne Gore. Tokom susreta crnogorskih zvaničnika sa bivšim predsjednikom MKCK Piterom Maurerom, on je iskazao očekivanje da se i u Crnoj Gori uspostavi Komisija za humanitarno pravo (u daljem tekstu: Komisija), a sa naše strane data su obećanja u ovom pravcu. Isti apel je MKCG više puta prenio posredstvom Stalne misije Crne Gore pri UN i drugim MO u Ženevi, a takođe i preko svoje Regionalne delegacije sa sjedištem u Beogradu.

Predlog za osnivanje Komisije, ponovljen je pismom šefice Regionalne delegacije MKCK u Beogradu Jelene Stijačić i generalne sekretarke Crvenog krsta Crne Gore, upućenog ministru vanjskih poslova dr Filipu Ivanović, od 20. decembra 2023. godine, sa priloženom zvaničnom brošuricom MKCK pod nazivom „Nacionalni komiteti za implementaciju međunarodnog humanitarnog prava“.

### **Razlozi za osnivanje Komisije**

Ženevske konvencije iz 1949. godine i njihovi dopunski protokoli iz 1977. godine su glavni međunarodni ugovori koji regulišu pružanje pomoći i zaštite žrtvama oružanih sukoba. Da bi se osigurale garancije sadržane u ovim ugovorima neophodno je da države implementiraju njihove odredbe što je više moguće. Implementacija nalaže državama da usvoje brojne domaće zakone i pravila. Na primjer, države moraju uspostaviti pravila o kažnjavanju kršenja, upotrebe i zaštite znaka crvenog krsta i crvenog polumjeseca i osnovna prava zaštićenih lica. Nadalje, države su obavezne da šire znanje o konvencijama i protokolima u oblasti humanitarnog prava i da iste unose u obrazovne kurikulume ili stručne kodekse. Uzimajući u obzir širok spektar pitanja koja uključuje međunarodno humanitarno pravo, sveobuhvatna implementacija pravila međunarodnog humanitarnog prava (MHP) zahtijeva koordinaciju i podršku svih vladinih i drugih relevantnih tijela.

Svaka država preuzima i međunarodne obaveze u oblasti snaženja kapaciteta za primjenu MHP, odnosno realizuje i dobrovoljna obećanja (pledževa) u ovoj oblasti koje daje na međunarodnim konferencijama Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca. Komisija za humanitarno pravo se u praksi pokazala kao veoma efektan mehanizam za planiranje i implementaciju dobrovoljnih obećanja (pledževa), koji su uobičajena praksa.

Uspostavljanje komisija se smatra važnim korakom u osiguranju djelotvorne primjene MHP-a. Međuvladina grupa eksperata za zaštitu žrtava rata zalagala se za njihovo uspostavljanje, a na 26. Međunarodnoj konferenciji Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (u Ženevi, 1995. godine) usvojena je odluka o uspostavljanju ovakvih komisija od strane država, čime ovo postaje međunarodni standard i dobra praksa. MKCK nastavlja da pruža podršku razvoju i uspostavljanju komisija za MHP.

Zbog činjenice da je komisija za humanitarno pravo osnovana u 119 država, uključujući naše evropske i evroatlantske partnere, nije racionalno dalje odlagati izvršavanje ove obaveze.

Treba imati u vidu i održavanje 34. Međunarodne konferencije Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (oktobar 2024. godine), na kojoj bi iznošenje informacije o osnivanju naše komisije uticalo na afirmaciju Crne Gore na planu unapređenja poštovanja međunarodnog humanitarnog prava među državama i humanitarnim akterima.

### **Nadežnosti Komisije**

Nadležnosti Komisije bile bi:

- da prati razvoj MHP i da razmatra pitanja koja se odnose na usvajanje novih ugovora i međunarodnih dokumenata iz ove oblasti;
- da predlaže mjere za primjenu ugovora i drugih dokumenata u vezi sa MHP, kao i da daje savjetodavna mišljenja organima državne uprave, vojnim i bezbjednostnim službama i drugim relevantnim akterima;
- da izvrši evaluaciju postojećeg nacionalnog zakonodavstva u svijetlu obaveza koje su sadržane u konvencijama, protokolima i drugim instrumentima o MHP;
- ocjenjuje stanje i nivo promovisanja MHP u Crnoj Gori i da predlaže Vladi aktivnosti za poboljšanje u ovoj oblasti;
- razmatra izvještaje i druga dokumenta o stanju humanitarnog prava i Crnoj Gori koje dostavljaju međunarodne organizacije, porede ih sa stvarnim stanjem i predlažu određene mjere ukoliko je potrebno;
- da razmatra i predlaže mjere koje je potrebno preduzeti u cilju širenja znanja o MHP kao i da organizuje i predlaže obuke u organima i institucijama koji primjenjuju MHP;
- da razmatra pitanja koja se odnose na ostvarivanje međunarodne humanitarne saradnje sa komisijama za MHP drugih država, MKCK i drugim nacionalnim i međunarodnim organizacijama koje se bave međunarodnim humanitarnim pravom i razmjenjuje iskustva u primjeni MHP;
- da koordinira ispunjavanje dobrovoljno preuzetih obaveza (pledževa) na pojedinačnim međunarodnim konferencijama Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca;
- po potrebi da izradi periodične izvještaje o stanju zakonodavnog okvira u vezi sa MHP ili poznavanja MHP u Crnoj Gori.

### **Članovi Komisije:**

U sastav Komisije treba da budu uključeni predstavnici, na ekspertskom nivou, svih djelova izvršne vlasti koja se bavi humanitarnim pravom. Komisija treba da uključi i predstavnike Nacionalnog društva Crvenog krsta u svoj rad i aktivnosti, što je uporedna praksa u regionu.

Predsjednik Komisije trebalo bi da bude predstavnik MVP ali prvenstveno u visokom diplomatskom zvanju. Analizom uporedne prakse pokazalo se da su slična rješenja izabrale i zemlje regiona prilikom formiranja tijela koja su se bavila međunarodnog humanitarnog prava.

U sastav Komisije trebalo bi uključiti i predstavnike akademske zajednice obzirom na značaj akademske zajednice za unapređenje i razvoj MHP.

Takođe, po pozivu, predstavnici nevladinog sektora u ovoj oblasti mogu uzeti učešće u radu Komisije, kao i drugi eksperti ukoliko se pokaže potreba za tim.

Predlaže se da članovi Komisije budu predstavnici:

- Ministarstva vanjskih poslova;
- Ministarstva odbrane;
- Ministarstva unutrašnjih poslova i/ili Uprave policije;

- Ministarstva pravde;
- Ministarstva zdravlja;
- Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija (za oblast prosvjete);
- Ministarstva ljudskih i manjinskih prava;
- Crvenog krsta Crne Gore;
- Univerziteta Crne Gore;
- Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.